КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ЗВО У ЦИФРОВОМУ НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

В. В. Павлова
к. пед. наук, доцент, доцент кафедри педагогічної освіти та соціальної реабілітації ФПСР ОНУ імені І. І. Мечникова

Широке використанням цифрових технологій і з урахуванням трансформації освітнього середовища у відповідності до вимог освіти та можливостей тих, хто навчається висувають нові вимоги до учасників освітнього процесу, у тому числі до формування комунікативної компетентності викладачів ЗВО. Така постановка задачі обумовлює урахування нових вимог до технологічних засобів і можливостей людини, яка використовує їх.

Деякі питання комунікативної компетентності розглядали Ю. Ємельянов, Ю. Жуков, А. Панфілова, Л. Петровська, В. Семиченко, Т. Щербан та ін. Проблему функціонування й розвитку цифрового освітнього простору досліджували С. Карплюк, Л. Найдьонова, О. Сторонська, О. Фіданян та ін.

Використання цифрових технологій дозволяє створювати навчальне середовище, яке є більш динамічне та привертає увагу здобувачів, сприяє їх мотивації до навчання, а також дає можливість будувати віртуальну комфортну взаємодію всіх учасників освітнього процесу.

Мета нашої роботи полягає в тому, щоб показати вплив цифрового навчального середовища на розвиток комунікативної компетентності викладача закладу вищої освіти.

Комунікативну компетентність викладача вищої школи О. Кучерова та Л. Нестеренко тлумачать як «інтегральний показник, що характеризує якість розвиненості складних комунікативних навичок та здатність особистості викладача адаптуватися до нових суспільних реалій у відповідності до вимог, що є характерними для системи освіти» [1, С.196-197].

Сучасні реалії такі, що викладачі ЗВО мають потребу в постійному професійному розвитку, аби відповідати сучасним вимогам цифрового середовища.

Цифрові технології можуть стати важливим інструментом для забезпечення розвитку комунікативної компетентності викладача

закладу вищої освіти. Середовище, що охоплює інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), включаючи Інтернет, мобільні та пов'язані з ними технології та пристрої, а також цифрові мережі, бази даних, контент та послуги, використовується для взаємодії з іншими користувачами та доступу й публікації створеного контенту.

Під цифровим навчальним середовищем, розуміють:

- інфраструктуру та сукупність технологій, які використовуються в навчальному процесі для підтримки навчання та надання освітніх послуг;
- «сукупність цифрових інформаційних і комунікаційних засобів, призначених для забезпечення різних завдань освітнього процесу, зокрема організації взаємодії усіх його учасників в різних режимах, забезпечення оперативного доступу до навчальної інформації у різних форматах, автоматизованого контролю результатів її опрацювання і т. д.» [2, С. 4].
- «комплексна система різноманітних сервісів, ресурсів, інструментів, призначена для адаптації освітнього процесу до реалій і вимог цифрового суспільства» [2, С. 2].

Тобто таке середовище, дає можливість викладачам розширювати інструменти комунікації через використання платформ Zoom, Microsoft Teams, GoogleClassroom та ін. Оскільки однією з провідних професійних якостей особистості викладача є компетентність у спілкуванні, тобто комунікативна компетентність, то працюючи з цими платформами у викладачів виробляються навички роботи з мультимедійними засобами, що сприяє розвитку здатності доступно та структуровано доносити інформацію.

Крім того використання інтерактивних інструментів, як от Mentimeter, Kahoot, Padlet та ін. сприяє формуванню нових форматів взаємодії та стимулює викладача до активного залучення студентів у навчальний процес, застосування методів асинхронної комунікації таких як обговорення на форумах, електронна пошта, в свою чергу потребує від викладача чіткого формулювання думок.

Також, записи онлайн-занять дозволяють викладачеві аналізувати свою комунікацію, звертати увагу на мову, інтонацію, емоційний вплив і змістовність матеріалу, тобто

постійно працювати над рефлексією комунікації.

Викладачі застосовуючи різноманітні засоби комунікації відеоконференції, чати, форуми виробляють навички роботи з мультимедійними засобами, що дає можливість в тому числі будувати віртуальну комфортну взаємодію всіх учасників освітнього процесу.

Таким чином, цифрове навчальне середовище є потужним стимулом для вдосконалення комунікативної компетентності викладача. Воно дозволяє впроваджувати інноваційні методи навчання, сприяє відкритості до нових форматів спілкування і підвищує здатність до адаптації у динамічному освітньому просторі. Проте ефективність впливу залежить від готовності викладача до змін і його навичок цифрової грамотності.

Література

1. Кучерова О. О., Нестеренко Л. О. Способи вдосконалення комунікативної компетентності викладача ЗВО.*International scientific and practical conference*. Riga, Latvia July 16–17, 2021. С. 196-200. URL: http://baltijapublish-ing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/153/4581/9666-1

2. Сторонська О.С. Принципи побудови сучасного цифрового освітнього середовища. Академічні візії. 2024. Вип. 27. С. 1-5.URL: http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10351576